

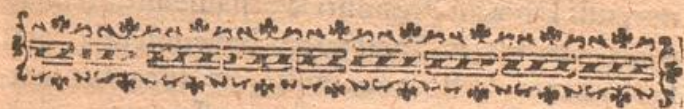

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vice-Provincia Lithvaniæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69709](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69709)

fuere. Hebdomoda Sancta ad Sepulchrum Domini, maxima hominum spectantiu frequentia, supplicationes in saccis cum facibus, & disciplinis, nocturno tempore à multis pijs hominibus peractæ sunt: quo non contenti, etiam alia templorum eadem pietatis in Deum testificatione, visitarunt.

V I C E - P R O V I N C I A L I T H V A N I Æ.

N V M E R A V I T hæc Vice-Prouincia Socios in vniuersum duos & quadraginta supra ducentos, totidemque decem in domicilijs fuerunt; Domibus Professis duabus, Collegijs septem, Domo Probationis vna. Ex his Sacerdotes cententur octoginta nouem; Magistri, qua Sacerdotes, qua alij, quadraginta duo; Discipuli septuaginta; Adiutores sex & sexaginta; Nouitij viginti quinque. In Domo Professa Warsauiensi decem. In Collegio Vlnensi septem supra quinquaginta. In Brunbergensi triginta quatuor. Minus tribus in Pultouensi. Nietuisij plus quatuor. Polocia septemdecim. Rigæ tredecim. Derpati quatuor. In Domo Probationis Vlnensi triginta duo. Ad S. Casimirum Vlnæ, penes fabricam Ecclesiæ, futuræ Domus Professæ, sex. Admissi in Societatem vnus & viginti, è quibus quatuordecim Studiosi, & octo Coadiutores; ad aliam vitam migrarunt tres.

DOMVS PROFESSA
WARSSAVIENSIS.

AVXIT hanc domum liberalitas amicorum. Ac imprimis è testamento piæ memoriæ Reuerendi Domini Præpositi Warssaviensis, exequutores, pro sua in Societatem benevolentia, pro fabrica templi florenos mille, & ducentos sunt largiti. Mansionarius item Warssaviensis, vetè pater pauperum, & Societatis intimus amicus Bibliothecam, cum non paucis Ecclesiasticis ornamentis, florenorum minimum quadringentorum, moriens reliquit. Quatuor item calices argentei, duo vrci cum pelui itidem argentei inaurati, nec non vestis aurea, in vsum sacri altaris, donata. Mille etiam & trecenti floreni in pecunia, domui nostræ hoc anno à varijs donati. Redierunt ad Ecclesiam, hæresi relicta, quatuordecim: æs alienum per iniuriam retentum, restituito supra centum: totam vitam, repetitis antea vitæ noxis, accusarunt prope mille, iamque quam plurimis familiare est, quotannis, aut quoties Indulgentiarum occasio est, annuam, aut etiam totius vitæ iterare Confessionem. Quinquaginta deposuerunt inimicitias, in quibus fuerit non pauci viri nobiles; ac præcipuè inter coniuges diuortia impedita, & dissidia, quæ maximorum malorum, futura erant semina, sublata.

EXCVRRERVNT nostri pro more ad pagos diuersos, plenariam Indulgentiam à Clemente VIII. pro missionibus concessam pœnitentibus impertientes, non sine maximo & nostro solatio, &

& proximorum spirituali fructu. Vnus pagus Regius, non modo sua amplitudine, sed & plurimorum vicinorum oppidorum, ac nobilitatis circumquaque frequentia celebris est: eo nostros euocauit loci eius Parochus, ouium suarum Christo lucrandarum studiosus. Duodecim dies ibi duo nostri Sacerdotes posuerunt, & docendo res diuinas populum, & Sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ conferendo. Magnum cum primis religionis, ac in Deum pietatis, edidit exemplum quidam vir nobilis & primarius, amicus & benefactor noster magnus: qui vt indulgentiæ percipiendæ sese redderet magis idoneum, ad cetera suæ deuotionis exercitia, iter duodecim millium passuum, pedibus peragendum, ad eum in quo nostri degebant locum, suscepit. Plebs quoque caelestium donorum auidissima, non è propinquo tantum, verum à triginta miliaribus, turmatim quotidie confluxit, templum vt confertam turbam non caperet, ob eamque causam, in summo Mensis Iunij æstu, foris sub dio confitentes audire fuit necesse: cumque omnibus eodem tempore non posset fieri satis, quidam ad quartam pomeridianam horam ieiuni, Eucharistia vt reficerentur, manserunt: quidam, longum licet iter, quotidie repetere grauati non sunt, vsque dum voti compotes fierent: Sacerdotibus interea vix modico tempore, ad cibum, quietemque aliquam capiendam, ob continuos labores relicto.

COMPLURES, nec tenebræ à templo repellere, nec domestica negotia, domum auocare poterunt; vt quemque serus vesper occupauit, ad ipsum diluculum permansit immotus, Sacerdotes à quiete reuertentes expectando, ac pro se quisque

que, vt primus accurreret, attendendo. Quodque magis mirum videri debet, toto triduo plurimi inde non recesserunt, & Sanctissimi Sacramenti desiderio, sine cibo durarunt. Eo in loco, peccata sua accusarunt, & sacro Christi corpore refecti sunt bis mille, sexcēti & quadraginta. Hæres Nobilis à puero imburus, ad extremam panē ætatem in ea vixit: permotus autem & populi, sollicitē salutem suam quærentis exemplo, & concionibus Sacerdotis compunctus, & ipse, veterem exuere vitam, proposuit. Vix dum dilucescente die adest, & ad cubiculum Patris accurrit, portam fenestramque pulsat, à turba pro foribus expectante, præueniri & excludi metuens: tantoque magis instare vocibus, & vgere strepitu perleuerat, quo plures confertim videt confluere. O pater, inquit, (voce contenta & ad miserationem flexa, iterans vicibus inclamans) ex lupo ouem per Deum facito, ad Christum, & eius Ecclesiam aditum profugo patefacito, errantem in viam salutis reducto, miserere animæ meæ. Me hodie Deus ad te mittit, vt tua opera salutem reperiam, Misereor Pater. Audiuit voces clamantis Pater, ac imitatus aliquem, è numero eorum adesse, qui longæ expectationis pertæsi, quam primum domos re- petere cupiebant. Vt verò quis esset, quidue ageret cognouit, illico Spiritu diuino hominem afflitum iudicans, operam suam in illo reconciliando collocat, plenumque consolatione dimittit: post triduum porro reuersus, maxima in populi corona, ante summum altare humi prostratus, cum lacrymis ac singultibus creberrimis hæresim euitauit, ingenti omnium præsentium voluptate, & gratulatione, copiosa lacrymarum effusione, & accla-

acclamatione intermixta.

NON dissimili studio, sed effectu dissimili alter egit; Qui primum quidem instanter expetiuit, & à peccatis expiari, & sacro pane refici: at vero cum obicem gratiæ diuinæ remouere iuberetur, si in perfectam cum Deo amicitiam reponi cuperet, monitis minimè paruit: tum à Sacerdote graui & serua oratione, addita comminatione vindictæ diuinæ ni resipisceret, eamque occasionem gratiæ diuinæ conciliandæ amplecteretur, commonitus est. Sed surdo fabula, hæsit sus in luto. Redijt postridie importunis precibus, in eadem persistens pertinacia, à peccatis suis absolutionem obtinere postulauit; cumque nihil proficeret, vindictam diuinam è vestigio, vtinam autem non sempiternam, expertus est. Biduo vix lapsò, ad mensam vnus nobilis conuiuia, concidit semianimis, sine voce, sine sensu, ac postridie miser infelicem emisit animam. Alia ad alios pagos missio, diebus decem obita, non minori constitit animarum fructu. Vbi Sacramenta perceperunt vltra duo millia. Et quanquam æstus cæli ad fruges festinatò colligendas vrgeret agricolas, Vistula quoque, latissimè per agros aquis effulis, omnia popularetur; omnibus tamen temporalibus postpositis, veluti obliti sui, ad cælestia commoda comparanda cucurrerunt, felices se prædicantes, quibus id beneficij à Deo concessum esset. Ac proinde, quoties Sacerdotes nostros in conspectu eorum venire contigit, plurimis eos comprecationibus semper compleuerunt. Qui autem copiam eorum habere non potuerunt, multis lacrymis abeuntes, Warssauiam vsque sunt insequuti.

E Nobilitate quidam primarius, corpore imbecillo,

becillo, vt intra priuatum domus cubiculum confiteretur admonitus, negauit se facturum, Templum inquit factis percipiendis, non profanum cubiculum deputatum est. Ventum est ad templum, ibi à Sacerdote magnis precibus efflagitat, vt in medio templo, omnium in oculis, tanquam peccator maximus audiretur, & corripereur. Magno exemplum hoc, tam subditis eius, quam aduenis, ad deponendam in confitendo verecundiam, fuit adiumento. Quamplurimi è Nobilibus, libertatem ex more pessimo, vel potius licentiam, vt in humanis, ita & in diuinis legibus seruandis amantes, fassi sunt se, nisi concionibus & exemplis nostrorum fuissent permoti, ad Confessionem venturos non fuisse. Quocirca & coniuges, & liberos, & familiam, morbos animæ nostris aperire fecerunt. Quique, vbi semel operam nostram in suis morbis curandis experti sunt, decreuerunt deinceps, eandem sæpius adhibere. Ad hæc in oppido quodam, Magnificus Dominus Palatinus Mazouia, amicus Societatis, graui morbo oppressus, Sacerdotem nostrum euocauit, cui eum coniuge de tota vita sua confessus est. Idem fecit & tota pænè eius familia, & multi alij, è vicinia mobiles, quibus cum innotuit nostrum Sacerdotem adesse, ad eum curandæ suæ conscientie causa ventitabant. Ipsemet autem Palatinus à se Sacerdotem non prius dimisit, quam perfectè conualesceret, non minus spiritali, quam corporali medico, dum morbo laborabat, opus sibi esse existimans. In vltima ad extremum missione, id effectum est, vt & Dominus loci cum coniuge sua, crebram frequentationem Sacramentorum proposuerint, & domum totam ad pedes Sacerdotis,

expian-

expiandorum animorum ergo, venire fecerint. Et quamuis ante in Societatem bene propensi essent, ab eo tamen tempore longè maiorem illorum & benevolentiam, & beneficentiam assiduè experimur.

COLLEGIUM VILNENSE.

QVÆDAM Virgo, Ariana labe infecta, Catholicam agnouit veritatem, multis difficultatibus superatis, parentibus amicisque omnibus relictis, singulari animi constantia, qua etiam quasdam spectrorum infestationes perfregit. Quidam cum coniuge, liberisque, & tota domo resistit ab hæresi Calviniana, in qua triginta annos degebat, tenacissimus olim synagogæ hæreticæ, inter suos non contemnendus. Quædam item matronæ nobiles ad gremium Ecclesiæ rediere. In vniuersum, præter has enumeratas, Hæresim euertere opera nostrorum quinquaginta quatuor. A schismate Rutheno ad vnionem Ecclesiæ, reuocati septuaginta, atque binæ illustriores reconciliationes factæ, inueteratæque offensiones depositæ, quatuor magni nominis personarum. Exercitijs Spiritualibus perpoliti complures. Quidam autem magno id egere fructû. Restitutiones grandioris æris alieni, aliquot factæ. Præter hæc, mala connubia sublata, matrimonio coniuncta sunt, quadam missione, ab vno Sacerdote paria quadraginta; varijs excursionibus nostrorum baptizati tum infantes, tum nonnulli etiam adultiores, interdû quadraginta & eò amplius annorum,

rum, centum triginta sex, vtriusque sexus. Publica peccata in oppidis aliquot prohibita, sublataque graues peccandi consuetudines. Curationes morborum in pagis ac oppidis, fuere aliquot prope miraculosæ, quæ desperata sanitate, secutæ sunt statim vsum Sacramentorum.

I v s s v Vilnensis Episcopi, templum quoddam, multos annos prophanatum ab hæreticis, plerisque eorum freudentibus, apertum est vibus Catholicæ religionis. Ibi vero nostri Patris cuiusdam eluxit ardor, & indefessus labor. Populo tradita est ab eo, singulis diebus matutinis & pomeridianis horis, doctrina Christiana, magno hominum concursu, approbatione, & siti verbi diuini. Palmarum die, solemnique festo Paschatis producti pueri, qui mysteria dierum certo ornatu repræsentauere, ingenti populi frequentia & deuotione, cuius vberes lacrymæ, locupletes fuere testes. Quædam Virgo cum in doctrina Christiana audiisset, grauitè eos parentes reprehendi, qui ad fontem Baptismi ablucendos rade ferrent infantes, ereptum è sinu Matris suæ infantem, matre inuita, tulit ad nostrum Sacerdotem, qui cum primum aqua simplici baptizasset infantem (nec enim res moram patiebatur) è vestigio mortuum conspexit, magno diuinæ prouidentie argumento. Idem Sacerdos noster, proximo hoc tempore Iobilai, duorum circiter millium hominum Sacramento Confessionis peccata expiavit, diuersis excursionibus. Curauit autem ab Antistite, qui eò visitatum venerat, confirmari quadringentos. Hic idem Pater quandam reperit domum, nocturnis lemuribus grauitè infectam, vexatam familiam spectrorum vario cursu,

curfu, variaque terra & horribili figura: in hac domo aliquot infantes suffocârat Dæmon. Mater ipsa suffocatorum infantum grauiter exagitata, pænè ad vltimam venerat rerum omniû desperationem. Quin etiam noctu equi stabulo educebantur, ac magna defatigatione lassî, opprimebantur morte. Lustrali aqua Pater domum expiauit, Euangelium pronunciauit, totius familiæ peccata exceptit, Sacro Eucharistiæ pabulo omnes refecit, eaque tandem ratione, magnam illi domui pacem restituit.

ALIA item multis erat vexationibus agitata domus, simili prauitate dæmonum: magno & hominum metu, & equorum, suffocari solito, damno. Hic verò quidam rustici senes, suspicati aliquem esse mortuorum affinium tutorem, qui vindicaret neglectam eorum memoriam, equorum interitu: Statuerunt ergo noxam expiare, offensamque manium, & umbrarum placare, hoc pacto. In ligno quodam excauant duo foramina, in horum utroque, duo ponunt oua, vnum Deo terræ, aliud tutori mortuorum, precati vt noxam ignoscat. Longo hortatu Patris vix hominibus illis persuasum, vt vanam superstitionem abolerent. Eiecit Pater lignum, quod magno virium conatu agrè suo extraxit loco. Cumque auxilium trahentium imploraret, vix quidam fuere Patrem iuuare ausi. Ligno eiecto, concussit oua, benedicta aqua lustrauit locum, confessionem peccatorum persuasit omnibus, expiatos, pacisque restitutæ, & vexationis auersæ gratissimos, reliquit superstitione vacuos. Eandem nonnullis alijs domibus tranquillitatem, ab dæmonum infestationibus idem Pater, confirmati
ratione

ratione restituit. Quidam rudissimi villani, opera nostrorum, pravam exuere consuetudinem colendi lapidem quendam, quem horrei ac sacunditatis, domesticæque felicitatis Deum esse putarunt. Alius quidam Sacerdos noster excurrebat ad locum Parocho, & Sacerdotibus destitutum, in quo crassa siluescente ignorantia reperit populum. Huius conspectum monstri instar habere villani, vix enim eorum plerisque vnaquam vilis erat Sacerdos, Alij durum exactorem à Domino submissum arbitrati sunt, qui factoris austeri officium impleteret. Reperit hic Pater varijs superstitionibus implicitos complures. Deos varios colunt, illisque certis temporibus, sacrificia quaedam offerunt, rustico ritu. Quidam colunt Deum quendam, Diruolira nuncupatum, huic mactant porcum in sacrificium. Alij Deo Nosolum nuncupato, caprum immolant, eiusque sanguinem in fluuium effundunt eo fine, vt prosperent eorum fruges hi Dij. Nonnulli colunt Deum Dimstipati; huius Dei colendi ritum, Patri querenti, nolebant omnino patefacere. Arcana enim quaedam habent sacrificia, minimè vulgo enunciant. Collectis frugibus ex campo, prandia instruunt, seseque mutuò inuitant; Aruspicem primo collocant loco. Hic ante prandium occiso gallo, pedes eius igni applicat, indeque fertilitatem, aut sterilitatem anni futuri auspicio indagat, eamque omnibus, fatidica velut voce denunciat. Curruum rotas, in granarijs suis collocant, in supremo manipulorum fastigio, ne incubus ad aliorum vicinorum horrea, furtiuum transferat frumentum. Has ergo rotas Pater plerisque locis desurbavit, in earumque locum cru-

ces substituit. Iidem pagani, inter ceteras superstitiones, vespertinum tempus duodecim dierum, post Natalem Domini feriantur, omnique labore sibi penitus interdicut, sacrum vt vocant ocium agentes. Hoc vero ocium consecrant ouium incolumitati à Deo impetrandæ, ne pariant fœtus enormes, & monstrosos; arbitranturque ijs, qui id ocium neglexerint, fœtus absque capite, vel pedibus nasci: adeoque illos hac superstitione irretitos detinet Sathan, vt magna difficultate ad eam relinquendam pertrahantur. Multas præterea superstitiones hic Pater reperit, quarum plerasque obstinatè silent, nisi bonis modis, & sensim, ad arcana sua mysteria patefacienda inducantur.

DE rebus Parthenicæ Sodalitatis hæc præcipua. Diuisa est hoc anno, laborans non exigua mole Sodalitas in duas, maiorem & minorem, dato eleganti Dialogo, quo institutum Congregationum explicabatur. Solemni & sacra feria quinta Illustriores Sodales (nec enim minoris notæ ad hoc officium admissi) magna animi demissione, lauère pedes pauperum vltra centum. Eisdem locis magnificum datum epulum, mensæ ministrantibus præcipuis Sodalibus. Cum Dominica quinquagesimæ Pater in cohortatione Sodales monuisset, vt in sanis ferijs Bacchi, omnes se domi continerent, & quasi diuinans adiecisset, futurum fortassis, vt qui se intra domesticos parietes continere noluerit, quadragesimam non videat: Vnus è Sodalibus ausus est hospitio vesperi, alio quoque cœnarum egredi. Noctu igitur domum rediens à quodam, globo lethali, propè cor traiectus est. Hic ictus fuit huiusmodi, vt humana ope, nullo modo

modo hic iuuenis, vel ad vnum temporis momentum, viuere potuisse videretur. Vixit tamen ramiu, sui egregiè compos, animoque præsentissimus, donec vocato Patre bis confessus esset, redeunteque domum Patre, pro sacra synaxi, (erat enim media nox, nec erat modus euocandi facillè Parochialem vllum Sacerdotem) eam accipere magno pietatis sensu. Cum primum sacrum vaticum accepit, è vestigio anima cum corpore disceptare cœpit, pauloque post mortuus est, vt videretur omnino Patrocinio B. Virginis (cuius cultui præcipue deditus erat) hæc illi salutaris ad vitam vsura tantisper benignissimè concessa. Mortuus autem est ipsa nocte, feriam quartam eorum præcedente, vt tantò constaret magis tempus illius quasi præfagij, quod Pater Sodalibus in cohortatione singulari sensu inculcarat. Aucta est præterea Sodalitatis suppellex, sacris vasis, egregioque altaris instrumento, multis imaginibus, aulæis, argenteis candelabris, ceterisque id genus insignibus ornamentis, egregia quorundam liberalitate; quin etiam altare nouum, eleganti pictura erectum. Ad Societatem nostram è Sodalitate adlecti sex, in alios religiosorum ordines, octo cooptati. Ad alias autem religiosas familias, vix alij præter Parthenicos Sodales hic adscribuntur. Illi ferè soli præmia in superioribus scholis accipiunt, quoties solemni ritu distribuuntur.

TEMPLI quoque Societatis aucta est hoc anno varia suppellex. Habita feria sexta magna, processio solemnis disciplinantium nobilium, ciuicumque & studiosorum, à templo nostro, ad Ecclesiam vsque Cathedralis Casmirianum sacellum. Multum prodire nudis pedibus, glaciem rigidam calcantes,

calcentes, in quibus ipse fuit Vilnensis Antistes nudipes. Multi huic pio spectaculo aderant Nobiles, qui sese diuerberantium ardore concitati, suos ipsi oppignorare gladios volebant, vt saccis cooperti, alijsque adiuncti, sese flagellare possent: sed in magno disciplinantium numero, saccis suppeditandis, multorum deuotioni satisfieri non potuit. Commouit ea res Illustrissimum quendam Ducem & Principem, hominem Hæreticum, aded vt etiam ei laetymas excusserit. Idem sequenti die, visitauit nostrum sepulchrum, cui ita placuit canrus puerorum, vestitu Angelos in publico conspectu representantium, lugubrique & pio carmine, mortem Christi deplorantium, vt rogauerit eadem Carmina identidem repeti, non paruo vt videbatur sensu. His rebus singulararem in nos beneuolentiam conceperat, vt inuitaret ad crebriora colloquia, mensæque humanissimè, præter omnem consuetudinem admoueret, suaque officia Societati perurbanè offerret. Visitarunt etiam nostrum sepulchrum Patres Franciscani, saccis vestiti, acriter se diuerberantes. Prodiere autem comitante solempni Musico concentu vario, perque venustè concinnato.

Hoc eodem anno septimo Iulij, Pater Adamus Brocus Anglus, quatuor votorum Professus Rector olim huius Collegij, pijsimè diem obiit, multis datis excellentium virtutum exemplis, plurimis in Societatem & hanc Prouinciã meritis onustus, exemplar religiosæ disciplinæ; Rexit Collegium hoc incredibili cura, & materno propè sensu. Vixit in Societate quadraginta tribus annis, Præfectum rerum spiritualium in Collegio agens, maxima vigilantia, cura & sollicitudine

dine ita omnes ad perfectionem dirigebat, ut dici possit, illum, omnes ferè huius Prouinciæ præcipuos Patres in Christo genuisse: nihilominus per viginti ferè annos, & Casus Conscientiæ singulis diebus prælegebat, in quibus erat solide doctus, & magnæ partis studiosorum Confessiones excipiebat. Incredibile porrò dictu est, quantum hic bonus Pater sui desiderium reliquit quibusdam Proceribus Lithuanæ, nominatim autem Antistiti Vilnensi & Samogitiæ, Prælati, Parochisque totius huius Prouinciæ, quorum peritorumque spiritualis Pater erat; Cuius denique Vniuersis, qui Patris venerandam tot virtutibus senectutem, sibi ex oculis sublatam, non memorabant duntaxat, verum etiam deplorabant. Placeat denique hunc annum concludere triumpho de Suecis Vilnæ facto. Eo enim ipso die D. Stanislai tutelaris Poloniæ, quo ad Kircholmum à ter mille nostris militibus, Duce copiarum Carolo Chotkiewicz, totiusque Liouoniæ Gubernatore, profligata sunt Suecorum quatuordecim millia, cæsaque decem millia; eo inquam die in æde S. Stanislai Vilnæ, publica fuit pro victoria supplicatio, magno & hominum concursu, & pietatis sensu. Accepto igitur victoriæ nuncio, Ciuitas vniuersa Vilnensis, solennes actura Deo gratias, cum omnibus Religiosorum Ordinibus, ad illam eandem D. Stanislai ædem confluit. Non defuit huic augendæ lætitiæ studiosa nostra inuentus. Erecta erant ab vtraque plateæ parte templo proxima, decem theatra productis personis, quæ sibi è regione responderent, vario victoriæ honestandæ Emblemate. Res ea mirè lætitiæ populi auxit, multis mistas hilaritate lacry-

mas elicuit cum trophea victoriæ erecta in plateis, contentis intuerentur oculis. Et verè tunc populus ad omnem pietatem propensior apparebat, Paulò enim ante Iobilæum acceperat, ingenti animorum fructu: de quo scriberem plura, nisi iam præcipua pars eius fructus, supra descripta fuisset.

COLLEGIUM BRUNSBURGENSE.

EX Sacerdotibus huius Collegij ad meliorem vitam euocatus est Pater Fabianus Quadrantinus Prutenus, annos natus quinquaginta sex, ex quibus in Societate traduxerat vndeuginti. Pollebat non mediocri concionandi dono, ob quod, tam hic, quam in Aula, cum demortuæ Reginæ Poloniæ à sacris cõfessionibus, & concionibus esset, libenter ac frequenter audiebatur: & ob animarum coniunctum zelum, auditores ad quævis pietatis officia, facilè excitabat ac impellabat. Scholæ, & nobilitate claræ, & progressu conspicuæ, & numero Studiosorum valde frequentes sunt. Nam & numerum superiorum annorum superarunt, & ad primariam omnium Regni ordinum nobilitatem, etiam quinque Episcoporum accessere nepotes. Novus Præsul Nostri peramans, nos humaniter, postquam ex Cathedrali Warmiensi Ecclesia, inauguratione peracta, Brunsbergam reuertisset, inuisit. Sed nec raro etiam, quadringentorum florenorum Eleëmosenam subleuanit. Quin & in Spiritualium Exercitiorum commentatione, secundum cuiusdam ex nostris

nostris directionem, non paucos dies, quomodo tum quidem licebat, ponere voluit. Sed ad Scholas redeo.

SCRIPTUM est alias, harum bonum odorem, non solum per circumuicina Germaniæ loca hæresi infecta, pridem spargi cœptum; sed & ad Septentrionalia Sueciæ, Daniæ, ac Noruegiæ regna permanasse: nec sanè sine pœnitendo fructu: multis enim præsertim ex Dania, & Noruegia Brunsbergam confluentibus, tam Nobilibus Iuuenibus, quam honestorum Ciuium ac Mercatorum filijs; ea auitæ fidei ac pietatis iacta sunt femina, ex quibus & lætioris aliquid segetis, vel nunc etiam conspici cœperat: & non multis post annis, Deo incrementum dante, vberissima messis sperari poterat: Cum ecce tibi inimicus homo Zizanijs suis, ac idolo per Lutherum ac Caluinium isthic erecto metuens, per eiusdem idoli Sacerdotes ac regni sui fidissimos Administros Verbi, & nonnullos ex Hassacensi Academia, contra nos armat ac incitat; qui quidem non segniter rem aggressi, varijs medacijs, calumnijs, & variorum periculorum denunciationibus, Regis aures tandem pulsare ac obtundere non destiterunt, donec quod in votis haberent, extorquerent, vt publico ac severo edicto, sub pœna exilij, ac fortunarum omnium amissione, omnibus regnorum suorum incolis, mandaret ac imperaret; tum vt qui liberos suos in hisce nostris Scholis iam tum alerent, eos intra præstitutum tempus, domum reuocandos curarent: tum vt ne deinceps vllos ad eandem mitterent.

NEQVE hoc contenti Satanæ Ministri, aliud præterea consilium eodem spectans callidè cœperunt.

perunt. Schola triuialis, quam vocant, percelebris est Molmodiæ, quæ Daniæ est Ciuitas, huius Rectorem multis annis agebat quidam Danus, noster olim Brunsbergensis discipulus, qui quod cum litteris humanioribus, syncerioris fidei ac religionis hauserat, hætenusque conseruarat lumen, id tum nobilitati vicinæ, tum Ciuibus suis, quoquo modo communicare satagebat. Multis igitur auctor existeret, vt filios suos ad nostras Scholas dirigerent, efficiebatque vt alios alijs submittendo, non contemnendum Danorum in iisdem viferetur Seminarium, ex quibus non paucidomum reuersi felici mercatu, non bonarum modo litteratum, ac Philosophiæ, sed quod caput est, Catholicæ religionis etiam, ac veræ pietatis merces longè pretiosissimas, in regnum importabant. Quod cum illis clam non esset, hunc sibi in primis persequendum, ac modis omnibus euertendum sumpserunt. Nomine itaque eius odiosissimè ad Regem delato, non magno negotio, hanc contra eum sententiam obrinuerunt, vt aut eiurata Catholica religione, in verba Ministrorum iuraret, aut Rectoratu simul cum patria exutus, rebus suis intra præscriptum tempus conuafatis, cum Coniuge ac liberis, in exilium iret. Accepit Sententiam, & haud longa interposita deliberatione, carissimam patriam religioni posthabens, exilium elegit, iamque reculas suas Brunsbergam præmisit, primo vere ipse subsequens.

EODEM artificio hi Ministri, & alium itidem nostrum hic olim discipulum in carcerem compingendum curarunt, cui, & infamia nescio qua notando, cum alios duos Iuvenes eiusdem pro-

Q O O 3

fessionis

fessionis, adhiberi vellent, illi rem subodorati,
 voluntario exilio, impios eorum conatus, ante-
 uerterunt & eluserunt. Sed nec minus, siue mi-
 randa, siue laudanda illorum venit constantia,
 qui edicto Regio reuocati, in Catholica religio-
 nis professione, fortiter perstiterunt. Ex his erant
 duo germani fratres, viri cuiusdam præcipui, ac
 regij officialis filij, quos domum reuersos aggres-
 sus est Pater, varijsque rationibus inducere ac
 persuadere tetauit, vt ritu Lutherano de peccatis
 confiterentur, ac ad profanam suam synaxim ac-
 cederent, sed frustra. Pernegant illi se religio-
 nem saniozem, qua dudum Deo dante imbuti es-
 sent, leuiter deserturos. Ad quod Pater, se ni ac-
 quiescant pro filijs non habituros, nec solum pa-
 terna gratia & beneuolentia, sed hereditate quo-
 que ipsa priuatuos. Cui maior natu, necdum
 vigesimum annum agens: Cœlestis se patris quam
 terreni, gratiam ac fauorem ducere potiozem,
 magisque expetendam, omniaque deliberatum
 habere saluti animæ posthabere. Quamquam
 etiam, quod ad hereditatem attineret, non posse
 saltem patrem, matris iam demortua relicta por-
 tione, se spoliare; quam si eis tradat, se vt animam
 seruent, parente, patriaque haud grauate caritu-
 ros, aliasque in communi patria, Deo duce, sedes
 quæsituros. Quid faciat pater? Stupet filiorum
 piam, tali præsertim ætate pertinaciam, cedit ac
 vrgeri desinit, paternoque resumpto animo, siue
 quem verè receperat, siue quem simulabat; qua
 solebat, eos est complexus beneuolentia, hæc-
 nusque prosequitur.

CRVDELIOREM alter Danus, opulenti
 mercatoris filius, admodum adhuc Adolescens,
 suum

suum expertus est parentem. Hic enim ex Alumnatu Pontificio, & Philosophia cui operam dabat, eiusdem regij edicti auctoritate domum retractus, cum similiter parenti, ad communionem hæreticam inuitanti ac vrgenti, morem gerere recusaret, mox eius iussu vestibus spoliatus, ac è brachijs suspensus, horrendum in modum flagris ac verberibus exceptus, maleque multatus est. Alius etiam hoc ætate minor, dum curru cum matre vectus, de religione cum eadem disputationem audaciusculè ingressus esset, indignata mater, filium licet ætate tenellum, ac ex vtero suo deformiter claudum, tantum non ex curru deijci, & difficili itinere se pedibus sequi iubet. Non defuerunt alij, qui quod aliter hic non possent, arte quadam, ac dexteritate obtinuerunt, suosque pia fraude eluserunt. Et de Danis hætenus. Ab ipso anni exeuntis primo die, frequentibus pœnitentibus, non Ciuibus modo, sed & aliunde confluentibus aures datæ, sacrumque epulum instructum atque exhibitum fuit, tum præsertim, quo tempore Iubilæus Sanctissimi D. N. Paulli V. celebraretur; cum præter morem, qui mensæ Dominicæ accubuere, numerati sunt. Per idem tempus in fide siue fluctuantes, siue iam naufragio, ac defectioni proximi, confirmati. Ex variarum hæresum syrtibus extracti, adque tutum Ecclesiæ portum reducti aliquot, supra viginti: interque hos nobilis vnus Britannus, in quo simul facta est admirabilis vitæ, morumque mutatio. Alia pleraque superiorum annorum similia: illud non item.

ANNVS hic tempestatibus apprimè fuit grauis, & formidolosus, adeò quidem, vt in quem-

cunque locum paulò grauior tempestas incurberet: in hunc paulo momento fulmen è nubibus cam ingenti fragore incidens, alia aliaque incendia excitaret. Quod malum, dum cum magno multorum damno & mœrore, longè lateque in vicinia grassatum esset, tandem & Brunsbergam attigit, grauiusque afflixit, Cœlo enim super totam fermè Ciuitatem adhuc sereno, grauis repente excitata est tempestas, ex qua & confestim fulmen in eam suburbij partem, cum horribili eoque geminato fragore, delatum est, vbi frequentissima granaria, lini apothecæ, horrea, ac non paucorum rusticorum domus visuntur, & momento transuersim discurrens, tribus, quatuor que locis simul, luculentam excitauit flammam, quæ mirum dictu, breuissimo tempore, quatuor integras hortorum ac domorum corripuit regiones. Aberant eo die à Ciuitate præcipui quique ciues, ad proximi oppidi profecti mercatum: familia etiam omnis in pratis circa fenum colligendū occupabatur. Soli studiosi serè ad restinguendum incendium concurrebant, qui licet nullo discrimine, nobiles & ignobiles, insigniter suam fidem ac operam, etiam ad stuporem adstantium probarent, nullique labori parcerent: vorax tamen flamma, ex ingentibus præsertim aridorum lignorum struibus aucta, omnem conatum ac industriam superabat. Et iam non solum suburbium istud totum, sed vicinum etiam, flumine haud lato disunctum, & vtraque antiqua ac noua ciuitas periclitabatur; cum ciues sensim collecti, de humana ope conclamatum videntes, ad diuinam confugiendum esse inclamabant. Accursum itaque ad Collegium, rogatumque vt cum Sanctissimo

mo Sacramento, Mediatoreque Dei & hominum Christo IESU adproperarent. Adproperatum est, ac in rem præsentem ventum.

Vicvs hic erat frequenter habitatus, ad flumen vsque leni cliuo descendens, cuius caput iam edaci flamma correptū, intus forisque vehementissimè ardebat, & vim omnem ignis, in domum proximam, stramine tectam, validior impellebat ventus, vbi se cum sacro Ciborio, non sine periculo, noster statuens Sacerdos, fideque ac spe se erigens ac confirmans, mox crepitantibus, mereque furentibus flammis, Sanctissima cruce identidem formata, obijcit Sacramentum. Incredibile dictu, momento ventus stationem mutat, ac tam illa ipsa domo, quàm tota vicinia, intacta relicta, in aduersam plagam, vbi nullius damni erat periculum, se conuertit. Rem omnes miraculi instar habebant ac prædicabant. Et iam ceu grauiori periculo defuncti, respirare incipiebant, cum Sacerdote nostro vix pedem cum Sanctissimo Sacramento in Collegium inferente, repente cæli, rerumque facies est mutata, ventusque se intendens, ignem omnem ac flammam, recta versus reliqua granaria ac Civitatem rapuit, quo viso, haud aliter, quam si ab hoste capta esset Ciuitas, vario tumultu, miserandis clamoribus, ac femineo ciulatu, omnia repleti: alij globo facto, domum currere, luarumque rerum satagere: alij ad Collegiū aduolare ac obtestari vt iterum, cum Sanctissimo Sacramento prodeatur. Proditum est, euentusque votis respondit. Nam è vestigio ventus, ceu Creatoris sui præsentiam siue reueritus, siue non sustinens, non solum à ciuitate se auertit, sed & componit, nubes coeunt, ac subito cum Sacerdote in

te in

te in ciuitatem regrediente, largissimos de caelo fundunt imbres, eorumque copia pariter ac diurnitate, serpentem ignem opportunè compescunt, ac restingunt.

Ex quo tam desiderato, ac præsenti Seruatoris nostri auxilio, & magna consecuta est animorum gratulatio, & in Sanctissimum Sacramentum veneratio, ante quod & statuendum ingentis magnitudinis cereum, voto nuncupatur, & paucis post diebus solemni virginum ac matronarum, pedibus nudis incedentium pompa, in templo nostro obtulerunt ac posuerunt; quo quidem ipso die, cum nescio ob quas prædictiones, similia ac graviora mala formidarent, tempestates quidem saeva, ex omni fermè cæli plaga, ciuitati visæ sunt minari, ac frequenti fulmine pauidos ciues territare, sed nullo secuto damno. Nec multis post diebus, eiusdem magnitudinis cereus, ex eadem voti religione, in templo Parochiali etiam simili pompa, Sanctissimo Sacramento oblatus, ac dicatus est. Per eandem occasionem, dum forte fortuna Monstrantia quædam argentea inaurata, eaq; haud parui pretij Gedano Brunsbergam venum missa esset, hactenusque ædes nostra cupream solum haberet, multorum effecit deuotio ac liberalitas, vt ea nostri iuris fieret. Instituta est per idem tempus, ad id genus calamitates auertendas, biduana oratio, in qua præter singularem populi pietatem ac deuotionem, eluxit etiam non vulgaris feruor Sodalitij Parthenici, ex quo non pauci, & quidem præcipuè nobilitatis nonnulli, ac ætate adhuc perquam tenera, flagris se publicè cadentes, multorum animos haud parum commouerunt, nonnullis etiam lacrymas excusserunt.

Missi ad plures vicinas ciuites nostri, vel quò
 ipsi cum potestate Missionum iubilæum inferrent,
 vel vbi alioqui celebraretur, alij alios, aliosque
 manipulos domum reportarent. Fuit inter hos,
 qui confessi sunt, quidam religiosus, ab ordine pa-
 riter, ac Catholica religione multis annis Aposta-
 ta, qui vt postliminio ad ordinem suum rediret,
 consilio & auxilio adiutus est. Loci cuiusdam,
 crebris Sanctissimi Sacramenti miraculis, ac lon-
 ginq̄ peregrinationibus, pridem celebris, reli-
 gio ac deuotio opera nostrorum est aucta. Vir e-
 tiam quidam, artis militaris laude cum primis ce-
 lebris, cuius pium in Catholica religione zelum,
 totum oppidum ac circumiacens ora expetebat,
 multis ab hinc annis non confessus, ad meliorem
 mentem, ac intermissum Sacramentorum saluta-
 rem vsum, est reductus.

COLLEGIUM PVLTOVIENSE.

OB erumpentem ac serpentem pestilentia
 luem, quæ nullum non suspectum reddebat
 locum, cum longius excurrere haud satis tutum
 esset, Sacerdotes nostri, amplissimam segetem,
 tam in nostro templo, quam in Parochijs aliquot
 distitis, collegere. Missi enim erant, ad quinque
 circiter loca, vehementer à Curionibus expetiti,
 apud quos hebdomadas agebant integras, plures
 etiam apud aliquos vltra hebdomadam dies, con-
 tinuo in excipiendis Confessionibus occupati. In-
 dulgentiæ namque plenariæ gratiæ, si vllibi, hic
 certè desideratissima & acceptissima fuit omnibus;
 ac

ac

ac dubium profecto est, plusne villo vnquam tempore susceptū sit à nostris laboris, ad Dei gloriam vtilissimi. Ad Ecclesiam reducti ab hæresi septem. In ijs dno difficiliore tanto, quanto proteccionēs fuere, inter medios Lutheranos è Lutheranis nati. Grata vtriusque accidit conuersio Illustri cuidam viro, qui eorum utebatur opera. Tres in hac Ciuitate sunt Sodalitates, duæ è iuuentute Scholastica, tertia è ciuibus, omnes sub titulo B. Virginis Annunciatae, suam quælibet meretur laudem; superant duæ Scholasticorum, ea maximè, quæ est Maiorum. Quibus hoc vnum curæ fuit periculissimis, ob pestilentia proserpentis malignitatem, temporibus, iram diuinam flectere. Itaque præter crebras publicas sui ipsorum diuerberationes, alias adhibuerunt priuatas, quatuor mensium spacio, per hebdomadas singulas. Promouit permultum illorum pietas, solennitatem diei memoria S. Casimiri dicatae, qui est Magni Lithuaniae Ducatus Patronus; hic tamen ipsius memoria hactenus non agebatur, sed hoc demum anno agi cœpta est, ductu Congregationis. Cuius exemplum permulti è populo secuti, sacro cantato, & concioni interfuere, ex ijsque Sanctissimo Sacramento refecti complures. Dedit eadem Sodalitas Societati nostræ Rhetores sex, egregios iuuenes. Dedit & S. Dominici familiae tres; totidem D. Francisci: vnum denique nobilem Adolescentem, eumque Philosophum Augustinianis.

SCHOLARVM status anceps admodum fuit hac æstate. Millenarium ferme conficiebat iuuentus, maxima ex parte nobilissima, & ipso quidem initio Iulij dimissa Scholæ omnes, erumpente in nonnullis domibus peste. Periculo veluti consopito,

pito, intra sex hebdomadas, confluxere non pauci, restitutaque sunt gymnasia. Collegium hoc, anno isto, vnius Seminarij Alumni, viri nobilis, & præclara pietate, insignem expertum est liberalitatem. Donauit enim florenos septingentos. Lomzam (quæ Regia Ciuitas est) facta excursio, vbi intra vndecim dies, plures trecentis auditi, longè maiore ex parte, aut de tota vita, aut plurimum annorum: correcti permultorum errores, vsus non infrequens acceptandi fructuosa pignora, mutui ratione (nimirum prata, agros, hortos, ac domos vel habitandas, vel alijs locandas) impeditus. Ab hæresi Lutherana auocata quædam, & quanquam damnare illa Catholicos audebat nunquam, cænam tamen hæreticam iam adamarat, eaque sese contaminarat aliquoties; quod ne iterum pateretur, etiam mutatione loci non difficulter admissa, sibi prouidit. Effectum ne quibusdam, priuata autoritate, magno vicinorum scandalo, per multos annos matrimoniû soluentibus, Sacramenta ministrarentur; qua re perculsi, ad tentandam concordiam, animum adiecerunt, bonis initijs datis, vt sperandum fuerit, pacem inter illos, non solum redintegratum, sed & confirmatum iri. Nonnulli hæreticorum, familiaritate itinerum ac commerciorum illecebra dementati, haud vulgaris notæ homines, à fide pænè cum excidissent, reuocati ad officium, publico Sacramentorum vsu, se Catholicos professi sunt.

COL-

COLLEGIVM
POLOCENSE.

Rēs Collegij, hæcenus iniuria temporum in aliorum manus deuolutæ, sensim restaurari ac recuperari cœptæ. Numerus Scholasticorum hoc anno auctior factus, non mediocrem splendorem Collegio addidisse videtur: maiorem in dies frequentiam, modo initijs reliqua consentiant, pollicemur. Domi, forisque non signiter laboratum à nostris, in promouenda salute proximorum. Missiones cum ad nostros subditos, tum ad extraneos institutæ, in quibus & rudium, & cultiorum animis consultum. Duo Patres Viteplum (quod est munitissimum oppidum, aduersus irruptiones Moschorum in finibus Russiæ) cum diplomate plenarię Indulgentię excurrerunt. Vbi postquam intellexere ciues ac indigenæ, nostros cum tanto animarum thesauro appulisse, tantus Sacramentorum caussa numerus confluentium fuit, vt vix præ angustia temporis, satisfacere illis potuerint; tanquam fame exesos animos gerentes, summoperè à nostris spiritualem panem frangi, & optabant & gaudebant, passimque nostros tanquam Angelos è cælo, ad ipsorum salutem procurandam delapsos testabantur.

QUIDAM ex familia Ducum Russiæ oriundus, nostros vltro ad oppidulum ditionis suæ accersuit, actus desiderio potiundi Indulgentiarum thesauro. Ipse primum re ac nomine verus Dux, elutis totius vitæ maculis per Confessionem, paneque vitæ refectus, reliquam ferè totam aulam, ad

ad vsum Sacramentorum, suo exemplo permouit ac induxit. E quorum numero quidam abiurata hæresi, summa cum voluptate ipsius Ducis, totiusque aulæ gratulatione, sordes animi à puero contractas deterfit. Alter vero, triginta ferè annos in hæresi enutritus, resipuit. Schismatici decem circiter, perosi suorum leuitatem ac negligentiam in cura animarum, nostris maluere conscientias suas concedere. Hos inter primas tenuit Popus quidam, Sacerdos illorum sexagenarius, isque Moschus, qui ter cuidam ex nostris confessus est. Quod sanè, nouum quid, & insolitum inter Popos, apud quos rarissimus, aut nullus expiandæ Conscientiæ mos. Quidam etiam Ruthenus in extremis positus, curat Popum vocari, qui de more solam benedictionem ei impertitus, Confessione in aliud tempus dilata, abit. Vbi vero æger periclitari suam tum animæ, tum corporis salutem aduertit, sine mora nostrum accersit, totiusque vitæ noxas aperit, ac spe plenus æternorum, feliciter diem extremum claudit. Lites non leues inter multos sopitæ. Maximè vero nostrorum opera enituit, in duobus nobilibus conciliandis, qui odia ex iniurijs mutuo illatis, cum periculo cædium aliquando futurarum, penitus deposuere. Illud hic non omittendum. Popus quidam, manu rusticorum coacta, aulam cuiusdam Nobilis matronæ per vim adorsus, nescimus quos fundos Ecclesiasticos, ab ea extorquere volebat; cumque petulantius contumeliosis verbis, in ripa fluuioli, suis stipatus declamaret, frater huius Matronæ (qui eum aderat) non diutius illam audaciam, profcindendique libidinem ferendam ratus, sclopetum in Popum dirigit, eumque non leuiter sauciat.

ciat. Rei indignitas ad Wladicam Ruthenorum Episcopum defertur: multum diuque inter Populum & Nobilem causa agitata: tandem ad Nostros, vtraque parte consentiente deducitur. Noster vocatus litibus finem imposuit, feliciterque inter eos vtrinque iniurijs condonatis, controversia per compositionem transacta.

COLLEGIUM
NIESVISIENSE.

PRO varia occasione ad proximos iuandos oblata, varij ex Ciuibus, & ruricolis percepti fructus. Hæretici septem ad fidem catholicam redierunt, inter quos femina quædam constanti laude præcelluit. Cum enim illam maritus, Ministri hæretici filius, teter & ipse hæreticus, furenter à vera religione deterreret, & ni templum nostrum frequentare desineret, fustem ac mortem illi minaretur, illa vbi per tempus licuit, Confessionis & Eucharistiæ Sacramento ad mortem se præparauit, parata pro fide Christi mortem oppetere, si fortè maritus eam intentaret. Non eadem viro cuidam fors obrigit. Inuisebat noster hæreticum quendam ægrotum aliquoties, eumque vt fidem erroneam, & prauos mores abijceret hortabatur: ille semper faciem auertere, turbari, instar phrenetici huc illuc agitari. Nec potuit statim agnosci, quare ita tumultuaretur, donec ipse quadam vice, postquam Sacerdos noster discessit, familiari suo turbationis causam enarrasset. Isti, inquit, Iesuitæ sunt infauti, quotiescunque ad me veniunt, semper mihi malus Dæmon

mon se ingerit, qui mihi dira minatur, si abiecerim fidem meam, molestissimus mihi eius aspectus: Conualuit postea, & tametsi infelix, fidem suam non reliquit: mores tamen utinque vel viso terribili, vel nostrorum oratione territus, emendavit. Quam enim prius arcam habuit, nunc legitimam vxorem habet. In casis rusticorum auxilium, pro genere necessitatis, quàm plurimis est latum: laboriosum illud magis, quàm nouum. Centum Baptismo, sexcenti pœnitentia, trecenti Eucharistia, quadraginta quatuor Matrimonio renouati. Cum his aliquot Schismatici in Catholicos adsumpti.

ÆDES nostra suburbana D. Michaëli sacra, frequentibus diuinæ bonitatis signis, magis magisque illustratur. Quidam è nobilitate vir clarus, amissis morbo duobus liberis, cum extremum filium longè grauius ægrotantem, & iam penitus animam agentem, in æde illa DEO præsentare vouisset, repente sanum recepit, eumque die ipso S. Michaëlis præsentauit: tabula argentea, quæ memoriam accepti beneficij complectitur, ibidem aræ affixa. Mulier Ruthena, festo die S. Stephani fila nebat: monita à marito ne festum violaret, admonitionem contempsit, sed mox durior monitor adfuit. Os enim illi fœdè est intortum, manus sinistra vieta dependit, dextra extenta obrigit; pes alter porrectus, alter retro, in posticam partem sublatu: ipsa mulier è scamno in terram corruit. Quod horrendum spectaculum intuens maritus, procumbit in genua, vouet peregrinationem ad Sacellum D. Michaëlis, & quidem felici euentu. Breui enim morbus paulatim recedere, sanitas accedere cœpit. Viderunt nostri

P p p

adhuc

adhuc la nguidam, & salutari doctrina instruerunt. Itaque collis S. Archangeli, passim religionis nomine efflorescit. Nec tantum statis anni diebus, in Maio, & Septembri, sed alias quoque sæpissimè ab hominibus celebratur.

Dæ Sodalitate studiosorum, qui se Beatæ semper Virgini dedicarunt, illud non est silentio prætereundum, quod hoc anno, multis rebus florentior est facta, ordine, disciplina, sacelli ornamentis, nouis constitutionibus, numero Sodalium, exercitationibus, & studijs veræ pietatis. Adiuncti sunt illi duo Principis nostri filij, cum nonnullis Aulicis, & Dynastæ cuiusdam præpotentis filio. Parochi quoque vicini, quondam in album Sodalium recepti, fauent impensius Sodalitati. Alia item Sodalitas, quæ Ciuibus constat, quæ à Corpore Christi nomen habet, incipit grandescere. Etsi enim ferè simul cum Collegio sit orta, obscura tamen hæctenus fuit semper & inualida. Nunc diplomate Pontificis Maximi stabilita, ac dotata Indulgentijs, euidentius propagatur. Hortatu cuiusdam è nostris ad Sacrum solenne defunctorum, tertio quoque mense Sodales conueniunt, à nobis crebris exhortationibus, à Curione Niesuisiensi, prouido regimine curantur.

COLLEGIUM RIGENSE.

OPERARIJ huius Collegij in varijs Missionibus, per Samogitiam atque Liouoniam ministeria Societatis circa animarum salutem, hoc anno insigniter obièrunt. Nobilibus enim, alijsque
varia

varia conditionis hominibus, in primis vero pauperibus Lothauis, ex peste, fame, ac septenni bello residuis, ac Sacerdotibus, planè tota ferè Liuania destitutis, tam circa Rigam, quàm remotioribus locis salutis auxilia impartita. In specie verò, ex hisce laboribus sacris, salutari Confessione animarum suarum maculas expiarunt vnus & viginti, supra quinquies mille. Sacra synaxi referuntur mille, septuaginta tres, ex quorum numero ad Confessionem perducti homines prouecta ætatis vltra mille, quæ tota vita sua, numquam antea confessi fuerunt. Cum muliere hæresi Lutherana infecta, cum diu multumque laboratum esset, tandem cum marito & familia tota, hæresi detestata, per salutarem Confessionem gremio Ecclesiæ excepta est. Ad salutem creberrimè questus Lothauus quidam, qui ante hos annos quatuor, quo tempore fame grauissima vrgente in Liuania, passim alter alterum in cibum occidebat, adedè vt nec filij parentibus, nec hi filijs, nec coniunx coniugi hoc nomine parceret, tres homines, propria manu interemptos, deuorauerat: hic tandem pænitentia ac sacra synaxi, sua expiauit peccata. Maritus etiam cum vxore, neglecta (fortè ob inopiam Sacerdotum) benedictione Ecclesiæ, aliquot annis viuentes, graues diaboli infestationes perpeffi, quibus infans vnus necdum baptizatus, in matris gremio necatus; alter in puteum præcipitatus, inde mortuus extractus est, nec miseriarum tantarum finem, sibi poterant polliceri, nisi postquam Sacerdotis nostri consilio, animas suas apud eundem expiassent, ac benedictio domus, cum Ecclesiæ exorcismis adhibiti fuissent.

PLURES quoque alij præstigijs dæmonis, partim

PPP 2

tim

tim nocturnis terroribus in somno exterriti, partim in quandam amentiam acti, partim etiam specie quadam morbi caduci per incantationes miserè exagitati, virtute Sancti Sacramenti Confessionis & Eucharistiæ, abiurata hæresi, additis exorcismis & Ecclesiæ orationibus, Cerei etiam consecrati agni ad collum appensione, præfatis demonis infestationibus liberati sunt. Hæreticus quidam, sine benedictione Sacerdotali annis quindecim cum coniuge accepta vivens, à Sacerdote nostro crebrius sollicitatus, cum vt hæresi abiurata scelus admissum per confessionem expiaret, tum vt benedictione accepta Matrimonium continueret: at is salutaria monita contemnens, relicta etiam priore, cum altera contrahens, non ita multo post Rigam proficiscens, ab ignoto quodam, et inopinato, misere transfossus perijt. Ad hæc accedit, quod cum Sacerdos noster in Samogitia ageret, ac oppidum Zagorense inopinato igne conflagrare inciperet, cuius quidam, videns templo ligneo periculum miminere, arrepta sacra pixide, Venerabile Sacramentum inde in vicinum prædium detulit, videntes vero domestici se quoque ab igne minimè securos, cum res omnes è prædio euehant, præfatam quoque pixidem currui onerato imponunt, quam cum postero die Sacerdoti nostro eò tunc venienti attulissent, reperta est pixis sola, Sacratissima hostia sublata, quam indagantes, inuenerunt non procul à prædio pixide effusa, inter herbas iacentem, ita puram & illaßam, vt cum omnia loci istius pecora, eadè pulsa transiissent, ac onerarij currus transuecti fuissent, illibata omninò manserit: Sacerdos noster cum professione eandem inde transtulit, ac terra inde sublata.

lata, & in cineres redacta, lapide locum operuit, quem cum postero die inuerterent, inuenerunt eidem lapidi duas cruces impressas, quas antea in illo, nemo aduertere potuit.

HÆRESIM hoc anno abiurarunt, partim Nobiles, partim plebeij. vltra centum. A Schismate ad vnionem Ecclesiæ reducti ferè quadraginta, sacro Baptismate initiati trecenti nonaginta, Matrimonio iuncta paria ducenta nonaginta octo. In testina odia, partim inter Nobiles, partim inter Ciues varios, atque coniuges, sopita, ac amoris vinculo conciliata sunt. Magna etiam diligentia in placando diuino numine abhibita est, dum hæc æstate perduellis Carolus Sudermaniæ Dux de nouo ex Suecia, magnam manum militum, quinquaginta & aliquot nauibus duceret in Liuoniã, ea spe allectus, quod totam Liuoniam in suam potestatem reducere posset, ob exiguas Polonici exercitus copias. Cum igitur hostis præfatus initio aduentus sui sub finem Augusti, primum omnia circa Rigam igne hostiliter incenderet, ac initio Septembris Rigam obsidione cingeret: vallis ac fossis, nec non quatuordecim millibus militum omnia circumdans, quotidie domi per domesticos, in æde vero Sancti Iacobi per studiosos atque externos Catholicos, supplicationes priuatæ ac publicæ habitæ, cum quadraginta horarum oratione; disciplinæ per studiosos factæ, ac alia pietatis obsequia Deo oblata, accedentibus innumeris deuotorum hominum per Regnum Poloniæ sanctis obsequijs; ita iusta ira Dei placata est, vt cum vigesimo sexto Septembris Dux noster cum exercitu Polonico appropinquaret, ac duobus miliaribus Rigã Kircholmij (in quo loco pri-

mitiæ fidei Christianæ, ante annos quadringentos per D. Meinardum Bremensem Religiosum, primo ibidem Christiano templo erecto, celebratæ sunt, ac primo conflictu cum Ethnicis habito, primam victoriam Christiani reportarunt, ac inde totam Liuoniam, iugo fidei subiugarunt) castra metatus esset, ipse Carolus Dux in copioso exercitu suo, & exercitatis in bello Vngarico tribus Ducibus exercitus sui, spem ponens, ac ob exiguum exercitum nostrum audacior factus, noctu totum suum exercitum Riga motum, Kircholmum deduceret, factum est, vt vigesima septima Septembris, qui erat Translationi S. Stanislai Patroni Poloniae sacer, nostrum exercitum, qui ex tribus millibus constabat, superbus hostis, aperto praelio inuaderet; nostri altis clamoribus nominantes Sanctissima nomina IESVS & MARIA, ab hoste se defendentes, intra vnus horæ spaciū quatuordecim hostium millia in fugam cogunt, ac in tantum cędunt, vt à loco conflictus, ad vnum miliare, vsque ad prædium nostrum Blumenthal, decem millia hostium exanimis numerarentur, qui erant omnes miserandum in modum concisi. Ipsemet Carolus Dux, qui paulò ante Rigam obsidens, per literas Rigenses sollicitauerat ad dedicationem, promittens illis inter varia, Collegium Societatis IESV, cum omnibus bonis eiusdem, ac papatu funditus extirpato, se vniuersitatem insignem Ciuitati fundaturum; iam omnium oblitus perducillis, vix ex fuga naues suas in Duna prætolantes apprehendit, ad maiora mala hac vice seruatus; residui amissis insignioribus Ducibus, cum selecta nobilitate Parnauiam versus, terra ad vnus miliaris latitudinem diffusi fugientes, fere

saut

faucij vix euaserunt.

Ex nostro exercitu vix desiderati quinquaginta, vulnerati quadraginta; sequenti die Dux noster cum triumpho Rigam ingressus, tanquam victor Deo gratus, tandem vigesimo nono Septembris ædem S. Iacobi adiit, ac ibidem sacro, in gratiarum actionem audito, ac cantato Te Deum laudamus, à P. Rectore gratulatoria oratione, præsentate præcipuo ac primario milite, salutatus, Deo & orationibus piorum potius, quam sibi tam miram victoriam ascribebat. Cum vero eisdem diebus Iubilæum S. D. N. Pauli V. tridui supplicatione celebraretur processionibus, optimus Dux toto triduo interfuit, ac Iubilæi gratiam consequi desiderans, cum magna parte exercitus sui, ipse quoque sacra Confessione, & Eucharistiæ sumptione Deo dignas gratias egit. Trigesimo Septembris nobiliores milites quatuordecim, qui fortiter pro Ecclesiæ Dei, & fidei Catholicæ defensione occubuerant, cum maxima solemnitate, tubis & tympanis omnia complentibus, exequijs pro more celebratis sepulturæ commendati sunt; præsentate Duce cum maxima parte Exercitus. Charitatis quoque obsequia, vulneratis militibus, per Ciuitatem varijs hospitij exceptis, præstita; quos Sacerdotes nostri quotidie visiterunt, sacrosanctis Ecclesiæ Sacramentis confirmarunt, ac varijs modis consolati sunt. Ad hæc addi potest piorum hominum in Deum, ac in Societatem nostram amor, quo inducti necessitates Collegij his belli temporibus, quibus miles omnia depopulatur, subleuarunt, elemosynas conferendo. Hic etiam miram Dei vindictam, honorem Sanctorum defendentis, obseruare licet. In imaginem S. Georgij Mar-

ryris equo insidentis, quæ sita est in ipso ingressu Xenodochij S. Georgij (qui locus tempore Catholicorum Monasterio Bernardinorum consecratus erat) Miles quidam ex Sudermani exercitu debucchatus, eidem imagini brachium gladio abscidit; à tempore patrati facinoris vix quatuor horæ elapsæ erant, & ecce globo tormentario ex Ciuitate in hostem iacto, eidem brachium, quod nefariè in Martyris statuum extenderat, sublatum est, cum quo eadem quoque hora vitam amisit.

COLLEGIUM DERPATENSE.

QUATUOR tantum è nostris, sicut & anno præterito Derpati degunt: nec enim plures propter bellum, & rerum omnium inopiam, ali possunt. Duas quidem habent Ecclesias, sed vna penes antiquum Collegium, nulli vsui nunc est, cum etiam Auditores desint & operarij, & ipsa rumulis maximis, & sepulturis Suecorum, fossisque, quas quærendo thesauros fecerunt, plena sit. In altera maiori, & Sacramenta ministrantur, & sacra, concionesque fiunt. Porro singulis diebus festis, binæ conciones solent haberi, vna Polonica ad milites, quorum aliquot centena semper sunt in præsidio: altera Estonica ad rusticos, quorum non pauci ex villis, & ex Ciuitate confluant. Doctrina etiam Christiana vtraque lingua semper docetur. Ad Parochialia autem munia conductus est hoc anno vnus Sacerdos, è Seminario Pontificio Vileni, optimè callens linguam Germanicam, Estonicam & Polonicam qui ex pauculis

pauculis prouentibus Præpositi sustentatur, & fideliter iuuat Patres nostros in omnibus, quos reueretur & audit.

V N V S ex Sacerdotibus nostris, sequutus est hoc anno castra per tres menses, maximo animarum commodo. Is enim non solum in laboribus circa vulneratos & moribndos, magno animo exantlandis, omnibus utilissimus fuit: verum etiam conuersatione sua, & paupertatis amore, omnes ædificauit. Vnica enim veste superiori contentus, absque vlla supellectili, toto illo tempore ex elemosynis viuendo, humi cubando, multa patiendo, vixit, quamuis Illustrissims Dux exercituum Ioannes Chodkeuicius, non modo equum illi ex suo stabulo quotidie dabat: verum etiam frequenter, suæ mensæ adhibebat. Durauit auté iste assiduus labor, vsque ad finem belli, quando quatuordecim millia Suecorum profligata, & decem millia ex illis occisa sunt. Non fuerunt nostri toto hoc anno contenti fructu domestico, sed frequentissimè ad loca vicina, quantum pericula hostium permittebant, excurrerant, maximumque fructum vbique colligebant. Nam in denis excursionibus, quarum tres præcipuæ fuerunt, audita Confessiones generales centum sexaginta. Eorum, qui hæresim abiurarunt duodecim; qui à schismate ad Ecclesię vnionú redierunt, quatuor; denique duo alienę vitæ insidiantes, ad meliorem mentem & confessionem inducti. Domi confessi centum octoginta, reducti ad gremium catholicæ Ecclesiæ hæretici, viginti tres; Schismatici sex.

DOMVS PROBATIO-
NIS, ET DOMVS PROFESSA
VILNENSIS.

ADMISSI sunt hoc anno ad Societatem Scholastici septēdecim, Coadiutores quinque, prosperaque valetudine omnes vsi, ad quod plurimum prodest loci ipsius, in quo domus sita est, salubritas & capacitas: Templum non habent, sed in priuato Sacello deuotiones suas expediunt. Interim tamen in hospitalibus, carceribus, doctrina christiana, commodè experimenta Nouitiorum obeunt, cum multæ in hac ciuitate sint eiusmodi occasiones. Hæc de domo Probationis.

QUOD ad Domum Professam attinet quidam nostrorum, quibus institutum Societatis præ oculis, in votis habuerunt, vt in hac Metropolitana Magni Ducatus Lituaniæ ciuitate, Domus Professa Societatis, has potissimū ob causas erigeretur. Primò vt tanto facilius toti Lituaniæ & Samogitiæ succurratur, in quibus coloni & oppidani, solo nomine & Baptismo à Gentilibus differunt, & absque vlla Creatoris & Redemptoris notitia, in summis superstitionum tenebris & peccatis, absque vllis Sacramentis viuunt, & moriuntur; quibus huiusque paruanam admodum opem, ob paucitatem operariorum tulimus. Deinde vt aliquando hæreticis, & osoribus Societatis innotescat, illam ex primario suo instituto mendicantem esse, cum nihil magis offendat illos, quam reditus Collegiorum, eoque nomine Societatem lacerent & detestentur. Idcirco annuente, & approban-

probante admodum Reuerendo Patre N. Generali, initia Domus Professæ Anno millesimo sexcentesimo quarto data sunt. Nam Ecclesiæ sub nomine sancti Casimiri, Patroni Lithuaniae, Reuerendissimo ipso Episcopo primum lapidem, in maximo Procerum, & nobilitatis concursu & applausu ponente, fundamenta iacta, biennioque finita & perfecta sunt. In hoc ædificio, singularis munificentia præluceat Illustrissimi & Reuerendissimi D. Benedicti Woina Episcopi Vilmensis, qui licet ipse propter bella & fames præteritas, multis prematur necessitatibus: nihilominus quotannis mille florenos Polonicos, magno animo elargitur. Hunc imitatur Illustrissimus Leo Sapieha, Cancellarius magni Ducatus Lithuaniae, qui datis iam pro fabrica florenorū quatuor millibus, quintum adhuc pro argento Ecclesiæ, & sextū pro campana sponte sua promisit. Taceo reliquos non postremos benefactores, qui suam in Deū & sanctum Casimirum liberalitatem, multis eleemosynis testati sunt; ita ut iam ad septemdecim millia, intra biennium, in vniuersum hoc opus exposuerimus, partim areas in loco celeberrimo, & frequentissimo cœmendo; partim fabricando. Interim vnus Pater, qui ad fabricam degit Superior, concionatorem Lithuanicum in templo Collegij agit: alter Procurator fabricæ, Confessarium. Duo etiam fratres murarij sunt: duo alij, in domesticis munijs occupantur.

FINIS.

974 VICE-PROVINCIA
SEPTEM NOSTRORVM IN SVEDIA
QVINQVENNALIS CAPTIVITAS.

NOMINA illorum sunt P. Martinus Costensis, P. Christophorus Spotecus, P. Ioannes Ambrosius, Ioannes Esto, Sebast. Marcovius, Mathias Vitriarius, Nicolaus Mercator. Anno millesimo sexcentesimo primo, die quinto Ianuarij Derpati, in Liuonia Ptouincia Regni Poloniae, capti fuerunt Nostri tres Sacerdotes, & Fratres quatuor, à Carolo Duce Sudermaniae, Patruo Serenissimi Regis Poloniae. Hic tertio, ab occupato per proditione Derpato, die, intrauit Collegium, Nostrosque ad se conuocari imperauit.

VENIUNT subito omnes in conspectu Principis, qui corona magna circumfusus, stabat in area Collegij, inprimisque sic ab eo probrose salutantur. Vos estis nebulones, seruitores ventris, seductores hominum, & alijs similibus compellationibus. Salutationi huic tam infami, & contemptuosa, vnus e Patribus nostris, impetrata potestate loquendi, modestè, & paucis respondit: Nostri ordinis homines, nec ventri seruire, nec quemquam mortalium seducere. Plura interim non dixit, quia contrarium probaturus erat in concione, quae designata erat à Principe, quam tamen elusit, & fieri postea, homo haereticus, veruit. Nihilominus Princeps protraxit cum nostris ad vnã horam sermonem, inuehendo in fidei Catholicae dogmata, Christi- que Vicarium, clamando illud consuetum, & haereticum; quod sit Antichristus. Indignum est Patri visum, omnia ista silentio, in tanto auditorio, tegere; quare facta copia loquendi, dixit ad Principem. Cũ scripturis aperte pugnare summum Pontificem dicere
Anti-

Antichristum; allatisque aliquot locis, silentiū imposuit maledictis. Omissis ergo illis, Princeps perrexit concionari de sola fide, de Sacramentis, ceterisque Calvinianis erroribus. Vbi finiuit, commendarunt se nostri eius clementiæ, & gratiæ; pollicitus vtrumque, donauitque omnia ipsorum, exceptis vasis sacris argenteis, quæ seruata voluit cui-dam suo fidissimo Capitaneo Christophoro Sommerio, sed in nostros atrocissimo. Nam vt primum venit Derpatum, inuasit Collegiū, mandauitque in scriptis dari omnium summā, quæ domi forent. Scripta illi omnia, exceptis vasis sacris sepultis, verū ea prodere, & vindicare à sepultura, ne ob ea nostri necarentur, debuerunt. Proditis omnibus, Sōmerij auaritia inquieta, & incredula existit: vrgere igitur institit, & torquere tormentis leuioribus, vt omnem thesaurū, aut penes fautores ciues conseruatū, vt ipse Præfectus fingeat, aut sepultum traderent; sed cum videret nihil eos amplius nec ferre, nec prodere, mittit aliquoties duos è Patribus ad ciuitatem sub custodia mendicatū, vt tria millia talerorum pro redemptione sua, aut emendicent, aut clām apud ciues reposita referant; quia verò nihil deposuerunt, ideo tantum ex elemosyna vix duos Taleros acquisitos Capitaneo tulerunt, quos respuit.

Ex tanta auiditate, in rabiem versus exturbat omnes ex cubiculis, cogit in vnum angustum con-claue, spoliat libris, vestibus, lectis, cibum potumque negat, vtrumque tamen, Deo curam suorum suscipiēte, Moschus quidam huius Capitanei famulus occultè suppeditabat, idemque non solum altor, sed & defensor extitit; quippe, dum vnus ex Patribus caput pugnis Capitaneus oppleret, exclamauit.

clamauit. Hem Deus te puniet Domine, quia innocentē Patrem percutis: sustentati etiā sunt elemosina hæreticorū. Progressa ab his rabies hominis, ad ludibria. Vnū primūm è fratribus abstrahit, in famulum & armigerum mancipat, in longa veste ad risum, cum longa hasta, mentæ suæ assistere iubet. Deinde duobus PP. æneas fistulas longas in humeros ponit, & se comitari imperat. Ventum postea ad conuiuū nocturnum, sistuntur inuitati milites, renouantur risus, ioci, schommata; cibus benè saturi, nondū ludibrijs, in equos positus Patribus, illos occinere iubet. Canitur præcinente, & urgente ipso Capitaneo, Symbolū Apostolorum. Deinceps variæ alię cantiuuncule, de nascente Domino. Vbi satis cantui, & nugis datū, pedites, qui fuerant equites, ad Collegiū reducuntur, & clauduntur, vexati & vincti; datur modicus cibus, nullus ferè potus. Cumque ea ratio victus satis diu duraret, ægrè permisū est illis, vt emitterent quotidie aliquem studiosum, qui victualia emendicaret, inuentus est vnus in hoc negotio pio strenuus, & fidus, cui Dominus merces sit. Sic ex mendicitate, & nonnullorū liberalitate clandestina, tenuè quidem, sed sufficientem pro tali statu sustentationem habuerunt. Sex ferè mensibus acerbè exactis, in Collegio Arcęque Derpatensi, deferuntur multis gaudentibus, alijs etiā insultantibus, Rhyualium, in plaustris ligati, bobus trahentibus; ibi in Domo ruinosa custodiri diligentissime, missi sunt exigua, & inepta nauis, cum exiguo viatico in Folandiam. Venerunt ad ciuitatem quandam ligneam arcemque, Abo seu Habo dictam, ducti cum triumpho, & spectaculo ad eam, calamitatesque capriuorū socias. Mox oblata occasione transfuecti sunt

sunt Stocholmiam, distribuuntur iudicio Præfecto-
rū in varias classes, cautius, & ferocius custodię
mancipantur, mala in peiora commutantur. Ab-
inde sentire grauius cœperunt diuisi, pondus mi-
seriarum, nouaque alia incommoda, in quæ potis-
simum Pater vnus cum quatuor fratribus incide-
runt. Nam ablegati ab alijs multis milliaribus, &
longè diligentius in custodia habiti ceteris. Tandē
etiam peste correpti mortui sunt, sepultique ope-
ra & cura boni illius studiosi, de quo supra dictum
est. Industria vsi reliqui, & ad vitæ necessaria que-
renda, & ad placandos conciliandosque animos
Præfectorum. Hinc alius cocū agere, alius Magi-
strum; docereque literas Sueticas Præfecti liberos
institit, dnobusque annis perrexit, & præmiū duo
paria calceorum accepit. Sed ea officia, & studia,
parum malis tot eorū, in eo vitę statu, & conditio-
ne opis tulissent, ni charitas Superiorū nostrorū,
pecunia dextrē per fideles transmissa, illa subleua-
set. At insignior & maior hac, charitas duorū Sa-
cerdotum Prouinciæ enituit, qui se in commuta-
tionem sponte obtulerunt, ad eorū liberationem.
Agi tandem aliquando cœptum est de commuta-
tione captiuorū. Subitō igitur conuocantur om-
nes vincti Calmariam Sueciæ ciuitatem, ad spem
libertatis obtinendā, & finem malorum. Sed neu-
trum consecuti. Reducti sunt in Eskelstonū præ-
dium, vbi clementius tractati. Hoc tantum durum
erat, quòd ferramenta Sacerdotes nocte, dieque
coacti sunt gestare. Ferramenta hæc erant talia.
Corona cum duobus cornibus (omnia ferrea) sa-
tis altè erectis ex vtroque latere, quæ retro clau-
debantur clauo forti ignito, ponderabat circiter
sedecim libras. Hæc corona non sunt spoliati, nisi
post

post

978 VICE-PROV. LITHVANIÆ.
post medium annum, quando iterum vocati sunt
ad mare, vt commutatio captiuorum fieret, va-
gando tamen duobus mensibus per mare, con-
sumpto cōmeatu, per pessa inedia, ad carceres om-
nibus alijs grauiores, ipsamq; miseriam redierunt.
Tandem exacto integro anno in hac malorū Ili-
ade, Anno 1605. Mense Septemb. missi sunt Stral-
suadium, comitati quatuor nauibus instructis ad
pugnam. Tractio redemptionis ipsorum, dum
tres menses duraret; frigora; pluuias, niues, ven-
tos, ceterasque cæli iniurias incredibiles pertule-
runt. Nec facilè exitus earum fuisset, si DEVS non
inspirasset captiuo in Polonia Carolo, filio Caroli
Principis, vt literas daret ad Suecos Commissa-
rios, quibus summopere obtestabatur, vt finem
tandem huius commutationis facerent, sistendo
liberos captiuos, & primò, in quo cardo difficul-
tatis erat, traderent Polonos è Suecia omnes. His
& alijs permoti, à Carolo Caroli scriptis, liberos
nostros voce pronunciant, ad suosque dimittunt.
Læti illi ob libertatis consecutæ dulcedinem, Deo
laudes in vicino templo dederunt. Ex captiuitate
tulerunt præter alios, hos etiam, fructus. Auditiæ
Suecorum, & Polonorum, confessiones, habitæ
Conciones Polonicè, adiuti moribundi, consolati
ægroti, & afflicti; quorundam etiam paupertatem
sua tenuitate sustentarunt. Ex supra nominatis
Patribus duo dumtaxat ex Captiuitate redierunt
viii. P. Martinus Costensis. P. Ioannes Ambro-
sius. & Sebastianus Marcovius coadiutor. Reliqui
inibi peste absumpti, vt dictum est supra.

FINIS.